

Rondjes draaien in de haven

Toon Colpaert - gewezen Vlaamse havencommissaris

De Brugse chocolatier **Dominique Persoone** wordt door velen de hemel in geprezen. Niet alleen vanwege zijn (h)eerlijke hennep- of bollywoodpralines. Ook omdat hij **duurzaamheid** hoog in het vaandel draagt. Als topchocolatier is hij nu ook cacaoboer geworden zodat hij het hele productieproces – from tree to bar – in eigen handen houdt. Dat zorgt niet alleen voor een symfonie van subtiele smaken, maar zo weet hij zich ook te wapenen tegen de dreigende schaarste op de cacaomarkt. Dat is niet zo gek bekeken.

Met de Nieuwe Beurze, de denktank voor duurzaam ondernemen in het toekomstige Brugge, willen enkele creatievelingen daar graag op inspelen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen, cradle to cradle en circulaire economie staan in de visietekst van die Nieuwe Beurze centraal. Naast de stadslandbouw en de korte keten voor de productie, verwerking en handel van lokale producten, is het opmerkelijk dat ook de haven van Brugge naar voor wordt geschoven als de uitgelezen plaats om een "duurzame start-up op poten te zetten, bestaande duurzame projecten te doen groeien, of een huidig bedrijf klaar te maken voor een duurzame toekomst."

Circulaire economie is volgens de Nieuwe Beurze "een economisch systeem dat bedoeld is om de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Anders dan in het huidige lineaire systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun

levensduur worden vernietigd.” Het klinkt wat sibbilijns, maar eigenlijk komt het erop neer dat we alles wat we produceren zo goed mogelijk moeten kunnen onderhouden, delen, herstellen, hergebruiken, en ten slotte ontmantelen en recyclen.

Het moet allemaal nog wat van de grond komen, maar ondertussen kan er al heel wat inspiratie geput worden uit binnen- en buitenlandse voorbeelden. We hoeven niet onmiddellijk naar China te trekken – al valt er in de havens van Ningbo en Tianjin wel een en ander op te steken – want in onze naburige havens wordt er al duchtig met de circulaire economie geëxperimenteerd. Rotterdam heeft een heel Circularity Center uit de grond gestampt. Amsterdam ziet de biobased en circulaire economie als een concurrentievoordeel voor de haven. Met REPAIR maken zes havenregio's – van Napels tot Hamburg – werk van een circulaire economie op het vlak van materiaal- en afvalstromen, ruimtelijke ordening en kwaliteit van het leven. In Duinkerke is ECOPAL, een vereniging van lokale bedrijven

die gespecialiseerd is in industriële ecologie, al sinds 2001 actief om de herwaardering en het hergebruik van materialen, energie en water te stimuleren. Ook grotere bedrijven zoals Arcelor Mittal en SeaBulk schakelen zich daar gretig bij in.

In eigen land wil Antwerpen zich verder uitbouwen tot een Europese recycling-hub en met Blue Gate Antwerp wordt een volledig bedrijventerrein klaargestoomd waar cradle to cradle en het sluiten van kringlopen geen ijdele woorden zijn.

De Gentse haven heeft al een langere traditie als het om recyclage en valorisatie van rest- en nevenstromen gaat. Nadat meer dan 400 bedrijven werden doorgelicht, werd alvast voor drie geselecteerde projecten een heel concrete business case uitgewerkt voor de valorisatie van biodegradeerbaar afval, afvalwater en stoom. Zij kunnen voor een mooie aanvulling zorgen op de bestaande recyclingsactiviteiten van o.m. Van Heyghen, Aclagro, Shanks Vlaanderen en de Willemen Groep in het Gentse havengebied.

En waar staan onze West-Vlaamse havens?

In Oostende zijn al verschillende bedrijven de eerste stappen aan het zetten op weg naar een circulaire economie: Proviron (dat samen met Indaver algen gaat produceren op basis van afvalwater en rookgassen), AIM Recycling Europe (voor de recyclage van non-ferroproducten), de Groep Verhelst (met Top Mix en Top Asfalt voor het verwerken van afvalstromen uit de bouwsector en de wegenbouw) en vooral Aerocircular, dat zich als start-up niet wil beperken tot recyclage van vliegtuigonderdelen, maar ervan droomt de cirkel helemaal te sluiten. Samen met vliegtuigeigenaars wil Aerocircular de volledige keten doorlopen: van intact vliegtuig, over de recuperatie van herbruikbare onderdelen, tot de waardevolle herbestemming van resterende materialen en grondstoffen. Dat zijn op zijn minst veelbelovende en innovatieve stukjes van een complexe puzzel die de circulaire economie toch wel is.

In Zeebrugge gaat het er meer lineair aan toe. Rechttoe rechtaan. In-, uit- en doorvoeren. Snel en efficiënt. Er blijft dan wel minder toegevoegde waarde in de haven plakken dan in Gent of Antwerpen bijvoorbeeld. En toegevoegde waarde betekent vooral jobs. 936 miljoen euro directe toegevoegde waarde is nu goed voor 9.365 jobs. Vijf jaar geleden waren dat er nog 10.752. Vooral in de industrie en het wegtransport zijn er klappen gevallen. Het zou dan ook niet gek zijn om op zoek te gaan naar nieuwe industriële activiteiten. Volgens een onderzoek van het Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer zou de transitie naar een circulaire economie in Vlaanderen 27.000 jobs kunnen opleveren. Het zou mooi zijn mocht ook Zeebrugge daar enkele graantjes kunnen van meepikken.

De eerste bescheiden stappen zijn al gezet. MBZ - het havenbestuur van de Brugse Zeehaven - neemt actief deel aan het ambitieus project Flanders Recycling Hub dat de Vlaamse havens op de wereldkaart wil zetten als aantrekkingspool

voor materialenstromen en recyclageactiviteiten. Ook van de resultaten van het Europees Interregproject "Duurzame zeehavens" - waarin MBZ de studie van de netaansluiting van de windturbines voor zijn rekening heeft genomen - valt wel een en ander te leren over de uitwisseling van rest- en nevenstromen en de ontwikkeling van ecovriendelijke gebouwenclusters in onze havens. De verdere uitbouw van de cruiseterminal en het hele komen en gaan van de cruiseschepen zou in die zin een mooi pilootproject kunnen zijn.

Maar waarom zou Zeebrugge het daarbij laten? Heel wat autoconstructeurs en ook de European Automobile Manufacturers Association tonen steeds meer uitgesproken interesse voor het circulaire model(1). Fevia, de Federatie voor de Voedingsindustrie, is er evenzeer van overtuigd dat dit de aangewezen weg is(2). En ook Go4Circle, de Bedrijfsfederatie van de Circulaire Economie, wil de circulaire economie in samenwerking met onze havens op de kaart zetten(3). Eenvoudig is dat niet, maar wie zei ook al weer: "Het is niet nodig te hopen om te ondernemen noch te slagen om te volharden"?